



## Kitekint? - A nagy recesszió és a rossz recept

2009 június 21. Flag

### Szöveg méret

Mentés

- 
- 
- 

- [0](#)

nincs értékelve

Még

Mérték

Most, hogy a Nemzetközi Valutalap (IMF) újból jó, s?t még jobb tanácsokkal látja el Magyarországot, érdemes meghallgatni az egyik legtekintélyesebb él? Nobel-díjas közgazdászt, Keynes szellemi örökösét, hogyan is vélekedik ezekr?l a tanácsokról.

Az IMF szerint Magyarország polgárai sokat fogyasztanak, túlzottak a béremelések, és a költségvetésnek abba kell hagynia a költelekezést. Valóban? Krugman könyvében sorra veszi az 1990-es évtized hét nagy pénzügyi válságát Mexikótól Brazíliáig és Thaiföldtől Oroszorszáig. Kimutatja, hogy a pénzügyi megingás valamennyi esetben azért torkollott válságba, mert a bajba került országok kormányai megfogadták az IMF receptjét. Az IMF és az Egyesült Államok pénzügyminisztériuma rossz "tanácsokat" (valójában diktátumokat) adott a pénzügyi zavarba került latin-amerikai és kelet-ázsiai kormányoknak, valamint Oroszországnak. Aki megfogadta ezeket az utasításokat, komoly válságot kapott ajándékba, ellenben aki ellenállt, az önerővel kikecmergett belőle. Úgy lehetett kimenekülni a válságból, hogy a "tanácsokkal" éppen fordított gazdaságpolitikát követtek: ezt tette Malajzia és Hongkong, és ezt nem merete megtenni Japán és Argentína.

Talán Japán a legszomorúbb példája annak, hogy milyen kárt tehet még a világ második legfejlettebb gazdaságában is az, ha hibás recept szerint fűzik a gazdaságpolitikát. Japán az 1990-es évek elejétől recesszióban van, az évtized végén még nem érte el az évtized elejének gazdasági teljesítményét. Próbálkoztak már mindennel, amit az IMF tanácsolt: indítottak nagyszabású állami beruházási programot, a kamatokat a nulla szint közelébe csökkentették, próbálták a rossz hitelekkel megtisztítani a bankokat, és élénkíteni a tőzsdét, de mindezt hiába. Bármit tettek, a japánok csak nem akartak többet fogyasztani, mert az árak egyáltalában nem emelkedtek, sőt évről évre csökkentek, és az emberek úgy gondolták, hogy holnap olcsóbb lesz az, amit ma megvehetnének, tehát inkább nem vásároltak. De azért sem vásároltak, mert a japán gazdaságról egyre rosszabb vélemény alakult ki kint és bent, és a bizonytalanság is a jövedelmek elköltése ellen szólt. A japánok tehát nem vásároltak, hanem megtakarították jövedelmüket, ezért a belföldi piacra termelő cégek nem tudtak eladni, így bajba jutottak, elbocsátottak (ha a japán munkaügyi statisztika az amerikai metodikát alkalmazná, akkor Japánban ma tíz százalék feletti munkanélküliséget mutatnának ki!), ezért még kevesebbet vásároltak - Japán egy hosszan elhúzódó válságba, recesszióba süllyedt.

Pedig létezik egy pofonegyszerű megoldás, amely gyorsan kivezethetné Japánt a válságból. Csak az inflációt kellene egy szerény, négy százalék körüli szintre emelni. El kellene érni, hogy Japánban emelkedjenek az árak, amivel az embereket megtakarítás helyett fogyasztásra lehetne ösztönözni, ez új megrendelést adna a japán vállalatoknak, amiből új munkahelyek létesülnének, és az emberek bátrabban költenének. Ezt úgy lehetne elérni, hogy a japán jegybank pénzt nyom a gazdaságba, ami végre áremelkedésekhez vezetne. Ez azonban eretnek gondolat, szellemi megkövezés annak a jutalma, aki kacérkodni mer ilyen közgazdasági eretnokséggel. Elgondolkodtató azonban, hogy Larry Summers, aki az USA pénzügypolitikájának első számú irányítója volt azokban az években, amikor Japán recesszióba süllyedt, éppen ezt az eretnek nézetet vallotta korábban, mielőtt az USA pénzügyminisztériumának államtitkára és a Gazdasági Tanács elnöke lett. Mindannyian feledékenyek vagyunk, de ennyire?

Gondoljuk csak el, ha a világ második legerősebb gazdaságát ilyen könnyen lehet helytelen tanácsokkal térdre kényszeríteni, akkor mekkora esélyük van a sokkal gyengébb latin-amerikai, ázsiai vagy közép-európai országoknak? Milyen könnyű volt diktátum formájában a hibás recepteket ránk kényszeríteni 1995-ben a Bokros-csomaggal, vagy Oroszországra az 1998-as pénzügyi válság idején! Krugman azt mondja, hogy a világgazdaság ma egy elhúzódó, nagy recessziót él át, amely addig nem csap át globális gazdasági összeomlásba, amíg az Egyesült Államok, Európa és Kína kivédik a gyengébb területeken újból és újból fellépő válságok hullámveréseit. Azért van baj, mert visszatért az 1930-as évek gazdasági betegsége, tehát az emberek nem költenek eleget, kisebb a kereslet, mint a kínálat. Miután a gazdaságok nem tudják kapacitásaikat kihasználni, ezért nő a munkanélküliség és a bizonytalanság, ami miatt még kevesebbet fogyasztanak. A megoldás az, amit Keynes tanácsára Roosevelt elnök és a New Deal követett - növelni kell az emberek jövedelmét és vásárlási kedvét. Az amerikai gazdaságpolitika éppen ezt teszi: gyakorlatilag nulla kamattal adnak az amerikai bankok fogyasztási hitelt, az amerikai fogyasztók vásárlásai pedig fenntartják a globális gazdaságot a víz felszínén. Ha az USA az IMF tanácsait követné, akkor a világgazdaság ma romokban heverne, mint 1929 és '33 között.

Akkor miért mérnek kétségekkel: miért szabad azt otthon, amit tilos máshol? Krugman szerint nincs összeesküvés, csak érdekek és hibás közgazdasági gondolkodás, és arra biztat mindenkit, hogy gondolkodjon: ha van az embereknek pénzüg, és vásárolnak, építkeznek, beruháznak, akkor megmenekülhetnek a válságtól. Igen, mi olvastuk Krugman könyvét, és megfogadtuk tanácsait, amikor a Széchenyi-terv programjait állítottuk össze. Joseph E. Stiglitz és Paul Krugman könyveinek elolvasása után végképp tudjuk, hogy mit kaphatunk az IMF-től, és mit érnek azok a bizonyos "jó tanácsok".

*(Paul Krugman: The Return of Depression Economics, Penguin Books, London, 2000)*

Matolcsy György, [hetivalasz.hu](http://hetivalasz.hu)

DR. DRÁBIK JÁNOS  
**100 ÉVVEL TRIANON UTÁN**  
DVD A trianoni gyalátról tabumentesen



„Egy film amelyet minden magyarnak látnia kell”

---

**Ajánló**